ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ തൃതീയോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ തൃതീയോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച
പരസ്യ വിഷ്ണോരീശസ്യ മായിനാമപി മോഹിനീം ।
മായാം വേദിതുമിച്ഛാമോ ഭഗവന്തോ ബ്രുവന്തു നഃ ॥ **1** ॥

നാനുതൃപ്യേ ജുഷൻ യുഷ്മദ്വചോ ഹരികഥാമൃതം ।
സംസാരതാപനിസ്തപ്തോ മർത്യസ്തത്താപഭേഷജം ॥ **2** ॥

അന്തരിക്ഷ ഉവാച
ഏഭിർഭൂതാനി ഭൂതാത്മാ മഹാഭൂതൈർമഹാഭുജ ।
സസർജ്ജോച്ചാവചാൻയാദ്യഃ സ്വമാത്രാത്മപ്രസിദ്ധയേ ॥ **3** ॥

ഏവം സൃഷ്ടാനി ഭൂതാനി പ്രവിഷ്ടഃ പഞ്ചധാതുഭിഃ ।
ഏകധാ ദശധാഽഽത്മാനം വിഭജഞ്ജുഷതേ ഗുണാൻ ॥ **4** ॥

ഗുണൈർഗുണാൻ സ ഭുഞ്ജാന
    ആത്മപ്രദ്യോതിതൈഃ പ്രഭുഃ ।
മൻയമാന ഇദം സൃഷ്ട -
    മാത്മാനമിഹ സജ്ജതേ ॥ **5** ॥

കർമാണി കർമഭിഃ കുർവൻ സനിമിത്താനി ദേഹഭൃത് ।
തത്തത് കർമഫലം ഗൃഹ്ണൻ ഭ്രമതീഹ സുഖേതരം ॥ **6** ॥

ഇത്ഥം കർമഗതീർഗച്ഛൻ ബഹ്വഭദ്രവഹാഃ പുമാൻ।
ആഭൂതസംപ്ലവാത് സർഗപ്രലയാവശ്നുതേഽവശഃ ॥ **7** ॥

ധാതൂപപ്ലവ ആസന്നേ വ്യക്തം ദ്രവ്യഗുണാത്മകം।
അനാദിനിധനഃ കാലോ ഹ്യവ്യക്തായാപകർഷതി ॥ **8** ॥

ശതവർഷാ ഹ്യനാവൃഷ്ടി -
ർഭവിഷ്യത്യുൽബണാ ഭുവി।
തത്കാലോപചിതോഷ്ണാർകോ
ലോകാംസ്ത്രീൻ പ്രതപിഷ്യതി ॥ **9** ॥

പാതാലതലമാരഭ്യ സങ്കർഷണമുഖാനലഃ।
ദഹന്നൂർധ്വശിഖോ വിഷ്വഗ് വർധതേ വായുനേരിതഃ ॥ **10** ॥

സാംവർതകോ മേഘഗണോ വർഷതി സ്മ ശതം സമാഃ।
ധാരാഭിർഹസ്തിഹസ്താഭിർലീയതേ സലിലേ വിരാട് ॥ **11** ॥

തതോ വിരാജമുത്സൃജ്യ വൈരാജഃ പുരുഷോ നൃപ।
അവ്യക്തം വിശതേ സൂക്ഷ്മം നിരിന്ധന ഇവാനലഃ ॥ **12** ॥

വായുനാ ഹൃതഗന്ധാ ഭൂഃ സലിലത്വായ കൽപതേ।
സലിലം തദ്ധൃതരസം ജ്യോതിഷ്ട്വായോപകൽപതേ ॥ **13** ॥

ഹൃതരൂപം തു തമസാ വായൗ ജ്യോതിഃ പ്രലീയതേ।
ഹൃതസ്പർശോഽവകാശേന വായുർനഭസി ലീയതേ ॥ **14** ॥

കാലാത്മനാ ഹൃതഗുണം നഭ ആത്മനി ലീയതേ।
ഇന്ദ്രിയാണി മനോ ബുദ്ധിഃ സഹ വൈകാരികൈർനൃപ।
പ്രവിശന്തി ഹ്യഹങ്കാരം സ്വഗുണൈരഹമാത്മനി ॥ **15** ॥

ഏഷാ മായാ ഭഗവതഃ സർഗസ്ഥിത്യന്തകാരിണീ।
ത്രിവർണാ വർണിതാസ്മാഭിഃ കിം ഭൂയഃ ശ്രോതുമിച്ഛസി ॥ **16** ॥

രാജോവാച
യഥൈതാമൈശ്വരീം മായാം ദുസ്തരാമകൃതാത്മഭിഃ।
തരന്ത്യഞ്ജഃ സ്ഥൂലധിയോ മഹർഷ ഇദമുച്യതാം ॥ **17** ॥

പ്രബുദ്ധ ഉവാച
കർമാണ്യാരഭമാണാനാം ദുഃഖഹത്യൈ സുഖായ ച।
പശ്യേത് പാകവിപർയാസം മിഥുനീചാരിണാം നൃണാം ॥ **18** ॥

നിത്യാർതിദേന വിത്തേന ദുർലഭേനാത്ഥമൃത്യുനാ।
ഗൃഹാപത്യാപ്തപശുഭിഃ കാ പ്രീതിഃ സാധിതൈശ്ചലൈഃ ॥ **19** ॥

ഏവം ലോകം പരം വിദ്യാന്നശ്വരം കർമനിർമിതം।
സതുൽയാതിശയധ്വംസം യഥാ മണ്ഡലവർതിനാം ॥ **20** ॥

തസ്മാദ് ഗുരും പ്രപദ്യേത ജിജ്ഞാസുഃ ശ്രേയ ഉത്തമം।
ശാബ്ദേ പരേ ച നിഷ്ണാതം ബ്രഹ്മണ്യുപശമാശ്രയം ॥ **21** ॥

തത്ര ഭാഗവതാൻ ധർമാൻ ശിക്ഷേദ് ഗുർവാത്മദൈവതഃ।
അമായയാനുവൃത്ത്യാ യൈസ്തുഷ്യേദാത്മാഽഽത്മദോ ഹരിഃ ॥ **22** ॥

സർവതോ മനസോഽസംഗമാദൗ സംഗം ച സാധുഷു।
ദയാം മൈത്രീം പ്രശ്രയം ച ഭൂതേഷ്വദ്ധാ യഥോചിതം ॥ **23** ॥

ശൗചം തപസ്തിതിക്ഷാം ച മൗനം സ്വാധ്യായമാർജവം।
ബ്രഹ്മചർയമഹിംസാം ച സമത്വം ദ്വന്ദ്വസംജ്ഞയോഃ ॥ **24** ॥

സർവത്രാത്മേശ്വരാൻവീക്ഷാം കൈവൽയമനികേതതാം।
വിവിക്തചീരവസനം സന്തോഷം യേന കേനചിത് ॥ **25** ॥

ശ്രദ്ധാം ഭാഗവതേ ശാസ്ത്രേഽനിന്ദാമന്യത്ര ചാപി ഹി।
മനോവാക്കർമദണ്ഡം ച സത്യം ശമദമാവപി ॥ **26** ॥

ശ്രവണം കീർതനം ധ്യാനം ഹരേരദ്ഭുതകർമണഃ।
ജന്മകർമഗുണാനാം ച തദർഥേഽഖിലചേഷ്ടിതം ॥ **27** ॥

ഇഷ്ടം ദത്തം തപോ ജപ്തം
വൃത്തം യച്ചാത്മനഃ പ്രിയം।
ദാരാൻ സുതാൻ ഗൃഹാൻ പ്രാണാൻ
യത് പരസ്മൈ നിവേദനം ॥ **28** ॥

ഏവം കൃഷ്ണാത്മനാഥേഷു മനുഷ്യേഷു ച സൗഹൃദം।
പരിചർയാം ചോഭയത്ര മഹത്സു നൃഷു സാധുഷു ॥ **29** ॥

പരസ്പരാനുകഥനം പാവനം ഭഗവദ്യശഃ।
മിഥോ രതിർമിഥസ്തുഷ്ടിർനിവൃത്തിർമിഥ ആത്മനഃ ॥ **30** ॥

സ്മരന്തഃ സ്മാരയന്തശ്ച മിഥോഽഘൗഘഹരം ഹരിം।
ഭക്ത്യാ സഞ്ജാതയാ ഭക്ത്യാ ബിഭ്രത്യുത്പുലകാം തനും ॥ **31** ॥

ക്വചിദ് രുദന്ത്യച്യുതചിന്തയാ ക്വചി -
ദ്ധസന്തി നന്ദന്തി വദന്ത്യലൗകികാഃ।
നൃത്യന്തി ഗായന്ത്യനുശീലയന്ത്യജം
ഭവന്തി തൂഷ്ണീം പരമേത്യ നിർവൃതാഃ ॥ **32** ॥

ഇതി ഭാഗവതാൻ ധർമാൻ ശിക്ഷൻ ഭക്ത്യാ തദുത്ഥയാ।
നാരായണപരോ മായാമഞ്ജസ്തരതി ദുസ്തരാം ॥ **33** ॥

രാജോവാച
നാരായണാഭിധാനസ്യ ബ്രഹ്മണഃ പരമാത്മനഃ।
നിഷ്ഠാമർഹഥ നോ വക്തും യൂയം ഹി ബ്രഹ്മവിത്തമാഃ ॥ **34** ॥

പിപ്പലായന ഉവാച
സ്ഥിത്യുദ്ഭവപ്രലയഹേതുരഹേതുരസ്യ
യത് സ്വപ്നജാഗരസുഷുപ്തിഷു സദ് ബഹിശ്ച।
ദേഹേന്ദ്രിയാസുഹൃദയാനി ചരന്തി യേന
സഞ്ജീവിതാനി തദവേഹി പരം നരേന്ദ്ര ॥ **35** ॥

നൈതൻമനോ വിശതി വാഗുത ചക്ഷുരാത്മാ
പ്രാണേന്ദ്രിയാണി ച യഥാനലമർചിഷഃ സ്വാഃ।
ശബ്ദോഽപി ബോധകനിഷേധതയാഽഽത്മമൂല -
മർഥോക്തമാഹ യദൃതേ ന നിഷേധസിദ്ധിഃ ॥ **36** ॥

സത്ത്വം രജസ്തമ ഇതി ത്രിവൃദേകമാദൗ
സൂത്രം മഹാനഹമിതി പ്രവദന്തി ജീവം।
ജ്ഞാനക്രിയാർഥഫലരൂപതയോരുശക്തി
ബ്രഹ്മൈവ ഭാതി സദസച്ച തയോഃ പരം യത് ॥ **37** ॥

നാത്മാ ജജ്ഞാന ന മരിഷ്യതി നൈധതേഽസൗ
ന ക്ഷീയതേ സവനവിദ് വ്യഭിചാരിണാം ഹി।
സർവത്ര ശശ്വദനപായ്യുപലബ്ധിമാത്രം
പ്രാണോ യഥേന്ദ്രിയബലേന വികൽപിതം സത് ॥ **38** ॥

അണ്ഡേഷു പേശിഷു തരുഷ്വവിനിശ്ചിതേഷു
പ്രാണോ ഹി ജീവമുപധാവതി തത്ര തത്ര।
സന്നേ യദിന്ദ്രിയഗണേഽഹമി ച പ്രസുപ്തേ
കൂടസ്ഥ ആശയമൃതേ തദനുസ്മൃതിർനഃ ॥ **39** ॥

യർഹ്യബ്ജനാഭചരണൈഷണയോരുഭക്ത്യാ
ചേതോമലാനി വിധമേദ് ഗുണകർമജാനി।

തസ്മിൻ വിശുദ്ധ ഉപലഭ്യത ആത്മതത്ത്വം
സാക്ഷാദ് യഥാമലദൃശോഃ സവിതൃപ്രകാശഃ ॥ **40** ॥

രാജോവാച
കർമയോഗം വദത നഃ പുരുഷോ യേന സംസ്കൃതഃ।
വിധൂയേഹാശു കർമാണി നൈഷ്കർമ്യം വിന്ദതേ പരം ॥ **41** ॥

ഏവം പ്രശ്നമൃഷീൻ പൂർവമപൃച്ഛം പിതുരന്തികേ।
നാബ്രുവൻ ബ്രഹ്മണഃ പുത്രാസ്തത്ര കാരണമുച്യതാം ॥ **42** ॥

ആവിർഹോത്ര ഉവാച
കർമാകർമവികർമേതി വേദവാദോ ന ലൗകികഃ।
വേദസ്യ ചേശ്വരാത്മത്വാത് തത്ര മുഹ്യന്തി സൂരയഃ ॥ **43** ॥

പരോക്ഷവാദോ വേദോഽയം ബാലാനാമനുശാസനം।
കർമമോക്ഷായ കർമാണി വിധത്തേ ഹ്യഗദം യഥാ ॥ **44** ॥

നാചരേദ് യസ്തു വേദോക്തം സ്വയമജ്ഞോഽജിതേന്ദ്രിയഃ।
വികർമണാ ഹ്യധർമേണ മൃത്യോർമൃത്യുമുപൈതി സഃ ॥ **45** ॥

വേദോക്തമേവ കുർവാണോ നിഃസംഗോഽർപിതമീശ്വരേ।
നൈഷ്കർമ്യം ലഭതേ സിദ്ധിം രോചനാർഥാ ഫലശ്രുതിഃ ॥ **46** ॥

യ ആശു ഹൃദയഗ്രന്ഥിം നിർജിഹീർഷുഃ പരാത്മനഃ।
വിധിനോപചരേദ് ദേവം തന്ത്രോക്തേന ച കേശവം ॥ **47** ॥

ലബ്ധാനുഗ്രഹ ആചാർയാത് തേന സന്ദർശിതാഗമഃ।
മഹാപുരുഷമഭ്യർചേൻമൂർത്യാഭിമതയാഽഽത്മനഃ ॥ **48** ॥

ശുചിഃ സമ്മുഖമാസീനഃ പ്രാണസംയമനാദിഭിഃ।
പിണ്ഡം വിശോധ്യ സന്ന്യാസകൃതരക്ഷോഽർചയേദ്ധരിം ॥ **49** ॥

അർചാദൗ ഹൃദയേ ചാപി യഥാലബ്ധോപചാരകൈഃ।
ദ്രവ്യക്ഷിത്യാത്മലിംഗാനി നിഷ്പാദ്യ പ്രോക്ഷ്യ ചാസനം ॥ **50** ॥

പാദ്യാദീനുപകൽപ്യാഥ സന്നിധാപ്യ സമാഹിതഃ।
ഹൃദാദിഭിഃ കൃതന്യാസോ മൂലമന്ത്രേണ ചാർചയേത് ॥ **51** ॥

സാംഗോപാംഗാം സപാർഷദാം
താം താം മൂർതിം സ്വമന്ത്രതഃ।
പാദ്യാർഘ്യാചമനീയാദ്യൈഃ
സ്നാനവാസോവിഭൂഷണൈഃ ॥ **52** ॥

ഗന്ധമാൽയാക്ഷതസ്രഗ്ഭിർധൂപദീപോപഹാരകൈഃ।
സാംഗം സമ്പൂജ്യ വിധിവത് സ്തവൈഃ സ്തുത്വാ നമേദ്ധരിം ॥ **53** ॥

ആത്മാനം തൻമയം ധ്യായൻ മൂർതിം സമ്പൂജയേദ്ധരേഃ।
ശേഷാമാധായ ശിരസി സ്വധാമ്ന്യുദ്വാസ്യ സത്കൃതം ॥ **54** ॥

ഏവമഗ്ന്യർകതോയാദാവതിഥൗ ഹൃദയേ ച യഃ।
യജതീശ്വരമാത്മാനമചിരാൻമുച്യതേ ഹി സഃ ॥ **55** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ഏകാദശസ്കന്ധേ തൃതീയോഽധ്യായഃ ॥